

БЕЛАРУСКІ УНІВЕРСІТЭТ

Газета Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта. 12 кастрычніка 2000 года, чацвер, № 12 (1824)

МІЖНАРОДНАЕ СУПРАЦОЎНІЦТВА

Напярэдадні III тысячагоддзя

У XXI стагоддзі, кажучы, мы будзем жыць у зусім новым, інфармацыйным грамадстве. Як адаб'юцца гэтыя глабальныя перамены і адукацыі і навуцы? Гэтыя пытанні разглядаў з 3 па 6 кастрычніка міжнародны кангрэс "Навука і адукацыя на парозе III тысячагоддзя", што прайшоў у Мінску пад эгідай ЮНЕСКА.

Ініцыятарамі гэтай прадстаўнічай сустрэчы былі Нацыянальная акадэмія навук Беларусі і Расійская акадэмія навук, міністэрствы адукацыі абедзвюх краін, Дзяржаўны камітэт па навуцы і тэхналогіях Рэспублікі Беларусь. Годны ўдзел у мерапрыемстве прыняў і наш універсітэт: у ім працавала 2-я секцыя кангрэсу "Актуальныя праблемы трансфармацыі адукацыі".

Удзельнікі міжнароднага кангрэсу ў гасцях у БДУ

РАВЕСНІКІ СТАГОДДЗЯ

Пачатак кастрычніка быў для ўніверсітэта вельмі багатым на міжнародныя мерапрыемствы. Напэўна, гэта і ёсць адна з прычын таго, што пачаўся сапраўды акадэмічны год.

Так, на базе філалагічнага факультэта нашага ўніверсітэта 5—6 кастрычніка прайшла міжнародная навуковая канферэнцыя "Літаратура — мова — культура — II". Прысвечалася яна равеснікам стагоддзя — беларускім літаратарам Кузьме Чорнаму, Уладзіміру Дубоўку і Уладзіміру Жылку.

Наступіла юбілейная дата, і значыць, варта пагаварыць пра тых, каго часта незаслужана забываюць. Мала хто, апроч спецыялістаў, зможа многа расказаць пра гэтых творцаў. А кожнаму з іх варты асобнага расповеду.

Справядлівасць гэтых словаў яшчэ раз пацвердзілі ўдзельнікі канферэнцыі, якія прыехалі з розных гарадоў Беларусі (Брэст, Гродна, Віцебск, Магілёў, Полацк і, вядома ж, Мінск) і з-за яе межаў (Вялікабрытанія і Польшча).

Ад імя кіраўніцтва БДУ ўдзельнікам імпрэзы вітаў прарэктар па вучэбнай рабоце А.А. Яноўскі, які зазначыў, што імёны ўсіх трох літаратараў звязаныя з гісторыяй нашага ўніверсітэта. Удзел Алега Антонавіча надаў чыста навуковаму мерапрыемству крыху афіцыйнай урачыстасці — асабліва, калі прарэктар уручыў ганароваму доктару БДУ прафесару Варшаўскага ўніверсітэта Аляксандру Бар-

шчэўскаму ганаровую грамату нашага ўніверсітэта.

Пра значную ролю творчасці Кузьмы Чорнага, Уладзіміра Дубоўкі і Уладзіміра Жылкі гаварылі дэкан філфака Л.А. Мурына і дырэктар Інстытута літаратуры Акадэміі навук У.А. Гніламёдаў.

Але нарэшце скончыліся афіцыйныя прывітанні — і пачалася праца, тое, дзеля чаго і збіраліся навукоўцы. На пленарным пасяджэнні, якое задавала тон усёй канферэнцыі, выступалі прафесары А. Макмілін з Лондана, А. Баршчэўскі з Варшавы, Дз.Я. Бугаёў і А.А. Лойка з Мінска, з нашага ўніверсітэта.

Гаворка на канферэнцыі (і на пленарным пасяджэнні, і тады, як пачалася праца па секцыях) ішла пераважна пра бурлівыя 20-я гады нашага стагоддзя, пра літаратуру таго часу, пра яе ўплыў на пазнейшыя творы. Але не толькі пра яе: адносіны творцаў паміж сабой, адносіны творцаў з ула-

дай, стаўленне іх да навакольнага свету — тэмы для абмеркавання множыліся і множыліся... Калі арганізатары падлічылі колькасць дакладаў (а значыць, і тэмаў для сур'ёзнай навуковай працы), дык атрымалася некалькі дзесяткаў — лічба немалая!

Другі дзень працы канферэнцыі прайшоў у музеі Максіма Багдановіча ў Траецкім прадмесці. Тут адбыўся "круглы стол" з удзелам Рагнеды Раманоўскай (дачка Кузьмы Чорнага) і прэзентацыя выданняў твораў Уладзіміра Жылкі і Кузьмы Чорнага, што пабачылі свет у выдавецтве "Беларускі кнігазбор".

Падсумоўваючы вынікі канферэнцыі, удзельнікі адзначылі, што гэта апошняе навуковае мерапрыемства беларусістаў, апошні іх сход у гэтым тысячагоддзі. І такі фінал выглядаў вельмі годна.

Зміцер ДЗЯДЗЕНКА

УЖО СЯМ'Я, А ЯШЧЭ ВУЧЫЦЦА ТРЭБА

У БДУ на сённяшні дзень ажно каля 150 студэнцкіх сем'яў. І гэта ў наш час, калі жыццё становіцца ўсё больш складаным у матэрыяльным плане, а духоўныя каштоўнасці церпяць змены. Самастойна так цяжка разабрацца ва ўсіх перыпетых сямейных адносін. Ад каго чакаць парады і падтрымкі?

Нядаўна адбылося чарговае пасяджэнне ўніверсітэцкага клуба "Студэнцкая сям'я — XXI ста-

масавая гэта з'ява, куды ў крытычных сітуацыях звяртаюцца маладыя амерыканцы па дапамогу, ці з'яўляецца асновай студэнцкай сям'і глыбокае каханне, як амерыканцы расцэньваюць здарду і г. д. Выявілася, што замежныя госці не такіх ужо "свабодных" поглядаў, як падае гэта часам тэлебачанне. Для іх таксама сям'я — вялікая каштоўнасць. Сустрэчу завяршылі конкурсамі, сюрпрызамі, падарункамі для ма-

годдзе". І якраз напярэдадні Дня маці. На гэты раз да сямейных студэнтаў завіталі прадстаўнікі дабрачыннай амерыканскай арганізацыі "CITY HOPE INTERNATIONAL", асноўны накірунак дзейнасці якой — распаўсюджванне ідэі рэпрадукцыйнага здароўя. Факт, што і ад замежнікаў можна пачуць меркаванні наконт таго, чаму шлюб бывае шчаслівым або няшчасным, выклікаў вялікае ажыўленне сярод прысутных. Маладым было цікава, якія праблемы перажывае амерыканская студэнцкая сям'я, ці

ладых маці.

Аднак не ўсе пасяджэнні ўніверсітэцкага клуба святочныя. Часта гэта яшчэ і кансультацыі з патрэбнымі спецыялістамі. У бліжэйшы час, напрыклад, свае парады маладым дадуць гінеколаг, андролог і эндарынолаг. Ім можна будзе таксама задаць пытанні і атрымаць адказы. Праходзяць сустрэчы і з псіхолагамі, педагогамі.

"Ідэя стварэння клуба ўзнікла тады, калі стала зразумела, што студэнтаў трэба яшчэ рыхтаваць і да самастойнага, больш дарос-

лага і адказнага жыцця, якое шмат у чым звязана з сямейнымі клопатамі", — гаворыць Вольга Леанідаўна Жук, якая акрамя таго, што загадвае кафедрай педагогікі і праблем развіцця адукацыі, з'яўляецца аўтарам і дырэктарам праекта "Студэнцкая сям'я — XXI стагоддзе", а таксама членам Савета жанчын БДУ.

Наогул, адукацыйныя семінары хутка стануць правілам. Што немалаважна для маладых і нявольных. Да таго ж, распаўсюджваць ідэі рэпрадукцыйнага здароўя, прыгожых адносін у сям'і, агульначалавечыя каштоў-

насці будуць прыцягваць і саміх студэнтаў — пераважна з аддзялення псіхалогіі факультэта філасофіі і сацыяльных навук, а таксама факультэта фундаментальнай і нетрадыцыйнай медыцыны. Як кажуць, у іх з'явіцца магчымасць прымяняць свае веды на практыцы. Студэнты будуць удзельнічаць у мностве акцый, арганізаваных Саюзам жанчын БДУ сумесна з міжнароднай грамадскай арганізацыяй "Надзея-экспрэс".

Ганна АНАТОЛЬЕВА
Фотаздымкі
Генадзя КРАСКОЎСКАГА

КОМПАС ПЕРШАКУРСНІКА

Зрабіць жыццё больш цікавым

Прамінулі клопаты, звязаныя з засяленнем, і ў студэнцкім гарадку змаглі болей часу прысвячаць адпачынку студэнтаў. Асабліва ўвага надаецца першакурснікам: яны трапляюць у незнаёмыя, нязвыклыя для сябе абставіны. Для таго, каб дапамагчы ім лягчэй адаптавацца на новым месцы, педагогічныя работнікі інтэрнатаў, прадстаўнікі студсаветаў аформілі для першакурснікаў віншавальныя насценгазеты, імправізаваныя даведнікі па горадзе, правялі вечары адпачынку.

Каб вольны час студэнтаў у інтэрнатах быў больш цікавы і насычаны, дзейнічаюць разнастайныя гурткі, студыі, творчыя калектывы. Так, на базе інтэр-

ната № 7 (вул. Кастрычніцкая, 10а) з'явіўся гурток "Пластика", дзе можна атрымаць веды па асновах харэаграфіі, сцэнічнага мастацтва, паспрабаваць свае сілы ў пластычных інсцэніроўках. Заняткі адбываюцца ў панядзелак (17.00 - 19.00) і чацвер (10.00 - 12.00) на восьмым паверсе ў спартыўным пакоі.

А калі прыйсці сюды ж у панядзелак і сераду альбо ў аўторак і чацвер (19.00 - 20.00, 20.15 - 21.15), то можна патрапіць на заняткі шэйпінгам.

Узняўшыся крыху вышэй, на трынаццаты паверх, вы трапіце ў дзівосны свет — тут у панядзелак, сераду і пятніцу з 18.00 да 21.00 збіраюцца аматары выяўленчага мастацтва.

А ў інтэрнаце № 6 вы знойдзеце гурток кройкі і шыцця. Завітайце — не пашкадуеце!

Напэўна, многія ўжо ведаюць танцавальны калектыв "Non stop". Заняткі для пачатковай групы будуць адбывацца ў інтэрнаце № 3 (вул. Курчатава, 6) на шостым паверсе з 19.30 да 22.00 у панядзелак, сераду і чацвер.

Гэта толькі маленькая частка таго, пра што хацелася б распавесці. Памятайце: супрацоўнікі інтэрнатаў могуць рабіць шмат, але зрабіць сваё жыццё цікавым і насычаным можаце толькі вы самі.

Святлана ДАЛГАНЮК,
педагог-арганізатар
студгарадка БДУ

Жаніцца не буду — пажыццё хочацца

Сям'я... У дзяцінстве для нас — гэта мама і тата. Стаўшы падлеткамі, мы сустракаем першае каханне, але яшчэ і не думаем пра стварэнне ўласнай сям'і. Скончыўшы школу і паступіўшы ва ўніверсітэт, мы пачынаем самі клапаціцца пра сябе, а з часам і пра іншых — мужа, жонку, дзіця.

А як ставіцца да шлюбу падчас навучання самі студэнты?

Марына, студэнтка 3-га курса геафака:

— Я лічу, што студэнцкія сем'і — самыя моцныя. Таму жаніцца ці выходзіць замуж, калі ёсць магчымасць, патрэбна. Шлюб навучанню павінен не замінаць, а наадварот — стымуляваць. А вось дзіця падчас навучання мець непажадана. Яму трэба больш увагі, чым можа даць маладая маці-студэнтка.

Святлана, навучэнка падрыхтоўчага аддзялення мехмата:

— Замуж выходзіць, дзіця нараджаць — ну не! Для гэтага патрэбныя як мінімум заможны муж і мама, якая будзе даглядаць унукаў.

Сяргей, студэнт 2-га курса факультэта радыёфізікі і электронікі:

— Няхай усе навокал перажэняцца, калі ім ад гэтага добра будзе. І дзяцей трэба як мага болей — у краіне ж неспрыяльная дэмаграфічная сітуацыя. А што да мяне — мне гэта не трэба. Малады яшчэ, пажыццё хочацца.

Дапамога і ў святых, і ў будні

Свае думкі наконт студэнцкай сям'і выказала старшыня прафсаюзага камітэта студэнтаў БДУ Ніна Міхайлаўна Радзевіч.

— Перш за ўсё я б хацела павіншаваць усіх маладых мам з самым цудоўным святам — Днём маці, а таксама пазычыць ім здароўя і сямейнага шчасця.

Стварэнне трывалай сям'і ў любы час, пачынаючы са студэнцтва, — важнае і правільнае рашэнне. А нарадзіць дзіця — адно з прызначэнняў жынчыны ў гэтым жыцці. Трэба адзначыць, што дзяржава клапаціцца пра маладых мам. Напрыклад, студэнтка, якая нарадзіла дзіця, можа ўзяць дэкрэтны адпачынак з правам наведваць заняткі — і разам са стыпендыяй атрымліваць дапамогу па доглядзе за дзіцем. Чым могуць стараюцца дапамагчы рэктарат БДУ і прафсаюзы камітэт студэнтаў. Сёлета мы праводзім шэраг мерапрыемстваў, прысвечаных Дню маці. У прыватнасці, разам з Саюзам жанчын універсітэта арганізавалі свята "Дзень будучай маці", дзе павіншваем усіх студэнтак

БДУ, якія чакаюць дзяцей.

Аднак ёсць не толькі святых, але і будні. Мы стараемся аператыўна вырашаць праблемы засялення сямейных студэнтаў, хаця месцаў для іх катастрофічна мала. Выдзяляюцца грашовыя сродкі, аказваем гуманітарную дапамогу. Рэктарат БДУ падтрымаў ідэю стварыць пункт аховы здароўя ў Шчамысліцы, у якім можна было б кантраляваць стан здароўя мам і дзяцей, якія пражываюць у размешчаных там інтэрнатах. Няблага было б арганізаваць дзіцячы пакой у інтэрнатах, дзе ёсць студэнты з дзецьмі, каб хоць неяк дапамагчы маладым бацькам знайсці час на навучанне.

Планаў багата. Іх ажыццяўленне, я спадзяюся, — справа самай бліжэйшай будучыні.

*Распытваў Віталь МІЧКОЎ,
студэнт геаграфічнага
факультэта БДУ*

СРЭБРАНАЯ ПРЫЗЁРКА АЛІМПІАДЫ

Адзін з срэбраных медалёў, заваяваных беларускімі спартсменамі на Алімпіядзе ў Сіднеі, трапіў у БДУ. Студэнтка першага курса факультэта міжнародных адносін нашага ўніверсітэта Ганна Глазкова (трэнер Таццяна Нянашава) заваявала гэтую высокую ўзнагароду, выступаючы ў групавых спаборніцтвах па мастацкай гімнастыцы: практыкаванні з булавамі, а таксама з абручамі і стужкамі. Як вы памятаеце, нашыя гімнасты выйшлі ў фінал, але саступілі расійскай зборнай па выніках папярэдніх кваліфікацыйных спаборніцтваў.

ВІЗІТЫ

БЕЛАРУСКІЯ ЖАНЧЫНЫ Ў КІТАІ

Увесну гэтага года Саюз жанчын разам з амбасадай Кітая праводзілі ў нашым універсітэце віктарыну, прысвечаную гэтай краіне. Трэба было адказаць на 20 пытанняў, прадэманстраваўшы еднанне гісторыі, эканомікі, палітыкі і культуры КНР. Галоўным прызам была бясплатная паездка ў Кітай.

Удзельнічалі ў віктарыне 35 чалавек, у тым ліку студэнты і выкладчыкі БДУ. Прызавое месца заняла студэнтка факультэта філасофіі і сацыяльных навук БДУ Улада Бельская. Доўгачаканае падарожжа праходзіла ў другой палове верасня, а ў канцы месяца Улада завітала да нас у рэдакцыю, каб падзяліцца ўражаннямі ад паездкі з нашымі чытачамі.

Дэлегацыя Саюза жанчын Беларусі наведвала 19-27 верасня з афіцыйнымі візітамі Кітайскую Народную Рэспубліку па запрашэнні Федэрацыі жанчын Кітая. Дэлегацыю ўзначальвала Н.А. Ермакова, а Саюз жанчын БДУ ў ёй прадстаўляла С.Р. Савіна.

Па дарозе дэлегацыя спынілася ў Маскве, дзе нас сустрэлі прадстаўнікі беларускай амбасады. Яны арганізавалі экскурсію па горадзе, а ўвечары праводзілі ў аэрапорт. Так пачаўся 6-гадзінны пералёт у Кітай.

Беларуская дэлегацыя пастаянна адчувала на сабе 5-гадзінную розніцу з кітайскім часам: біялагічны гадзіннік не перавадзіў!

У Пекіне мы прабілі два дні. Нас паслалі ў трохзоркавым атэлі, які быў уласнасцю Федэрацыі жанчын Пекіна. Дэлегацыя наведвала беларускую амбасаду ў Кітаі, Імператарскі палац Гугун, Вялікі Кітайскі мур. Таксама была наладжана сустрэча ў Федэрацыі жанчын Кітая. Мэта гэтай арганізацыі — абарона правоў, інтарэсаў жанчын і дзяцей. Яна аказвае дапамогу жанчынам у бедных раёнах краіны, праводзіць рэформы на дзяржаўных прадпрыемствах, абараняе правы жанчын і г.д.

Мы наведвалі Жаночы ўніверсітэт. У ім навучаюцца 30 тысяч жанчын на 8 факультэтах: грамадскай працы, юрыдычным, менеджменту, замежнай мовы і інш. Навучанне каштуе 450 долараў у год (для выдатнікаў — 200 долараў), для бедных сту-

дэнтаў прадугледжваецца стыпендыя і шэраг іншых скідак. Апрача таго, ва ўніверсітэце ёсць падрыхтоўчыя і перападрыхтоўчыя курсы. Правілы прыёму ў гэтую навучальную ўстанову ўзгадняюцца з адпаведным міністэрствам, а потым студэнтаў выбіраюць па камп'ютэры.

У гонар нашай дэлегацыі ўвечары 20 верасня быў арганізаваны афіцыйны абед у доме Усекітайскага Сходу народных прадстаўнікоў. Гэта было развітанне з Пекінам.

Наступнай раніцай мы адправіліся ў Шанхай — адзін з найбуйнейшых гандлёвых цэнтраў краіны. У гэтым горадзе вельмі ўразіў яго самы вялікі будынак — 88 паверхаў! Насельніцтва горада — 13 мільёнаў чалавек: болей, чым ва ўсёй нашай Беларусі. Мабыць, таму асноўнымі праблемамі шанхайцаў з'яўляюцца аўтамабільныя "коркі" і жылло. У Шанхаі наша дэлегацыя наведвала тэлевежу "Усходняя жамчужына", пункт аховы здароўя маці і дзіцяці, цырк, музей, парк Цзінь Го і інш. Апрача таго, мы наведвалі гарады Ічан і Ухань, у кожным з якіх была арганізавана цікавая праграма.

Нагледзячы на невялікую працягласць візіту наша дэлегацыя шмат даведалася пра становішча жанчын у сучасным Кітаі і пражыццё кітайцаў увогуле. Прыемна быў адзначыць, што жаночая арганізацыя Кітая імкнецца і надалей умацоўваць сувязі з Саюзам жанчын Беларусі.

Улада БЕЛЬСКАЯ

ПРАГРАМЫ АКАДЭМІЧНЫХ АБМЕНАЎ НА 2001-2002 ГАДЫ

Урад ЗША абвясціў пра пачатак ажыццяўлення праграм акадэмічных абменаў на 2001-2002 навучальны год. Агульным кіраўніцтвам гэтых праграм займаецца Бюро па пытаннях адукацыі і культуры Дзярждэпартаменту ЗША. Дзейнасць гэтага Бюро накіраваная на развіццё ўзаемаразумення паміж Злучанымі Штатамі Амерыкі і іншымі краінамі свету праз культурныя абмены і адукацыйныя праграмы. Мяркуюцца, што ў новым навучальным годзе Бюро выдаткуе асігнаванні ў

памеры 40 млн. долараў ЗША для фінансавання ўдзелу ў праграмах 1000 чалавек з краінаў СНД.

Адбор кандыдатаў праводзіцца на конкурснай аснове, прычым улічваюцца такія фактары, як акадэмічная паспяховасць, мідэрскі патэнцыял, узровень валодання англійскай мовай, абазнанасць у выбранай галіне даследавання, а таксама падрыхтаванасць да навучання ў ЗША.

Зараз заяўкі прымаюцца па некалькіх праграмах.

Праграма на саісканне стыпендыі імя сенатара Фулбрайта

Да ўдзелу ў конкурсе запрашаюцца грамадзяне Рэспублікі Беларусь, якія выкладаюць у вышэйшых навучальных установах і займаюцца навукова-даследчай дзейнасцю і маюць кандыдацкую ці доктарскую ступень.

Апошні тэрмін падачы заявак 27 кастрычніка 2000 года.

Праграма абмену “Рэгіянальныя навукоўцы”

Да ўдзелу ў праграме запрашаюцца спецыялісты, якія працуюць над кандыдацкай дысертацыяй або ўжо маюць ступень кандыдата навук у галіне гуманітарных і грамадскіх дысцыплін. Стыпендыяты, адабраныя для ўдзелу ў праграме, замацоўваюцца за амерыканскім універсітэтам, дзе яны ўдзельнічаюць у падрыхтоўцы навуковых артыкулаў, збіраюць неабходныя матэрыялы для публікацыяў, кніг, падручнікаў, манаграфіяў, чытаюць лекцыі, абмяркоўваюць з калегамі пытанні, датычныя ўзаемных прафесійных зацікаўленасцяў. Працягласць праграм навуковага абмену складае ад 4 да 6 месяцаў.

Апошні тэрмін падачы заявак 27 лістапада 2000 года.

Праграма “Актуальныя пытанні сучаснасці”

Праграма праводзіцца на аснове адкрытага конкурсу, прыняць удзел у якім могуць супрацоўнікі дзяржаўных устаноў, кіраўнікі няўрадавых грамадскіх арганізацый, прадстаўнікі іншых прафесійных аб'яднанняў, звязаныя з палітычным, эканамічным, сацыяльным і адукацыйным рэфармаваннем. Навукова-даследчая дзейнасць стыпендыятаў будзе праходзіць у вышэйшых навучальных установах ЗША, на “фабрыках думкі”, у грамадскіх арганізацыях і ўрадавых агенцтвах, дзе з імі будуць працаваць прадстаўнікі згаданых устаноў, якія прадастаўляць інфармацыю, паспрыяюць у стварэнні неабходных умоваў для правядзення даследаванняў, падрыхтоўкі публікацый. Працягласць праграмы 4 месяцы.

Апошні тэрмін падачы заявак 24 лістапада 2000 года.

Праграма стыпендыі імя сенатара Эдмунда Маскі

Да ўдзелу ў конкурсе на саісканне стыпендыі для атрымання ступені магістра запрашаюцца грамадзяне Рэспублікі Беларусь — студэнты апошніх курсаў вышэйшых навучальных устаноў і асобы, якія ўжо маюць вышэйшую адукацыю. Штогод у рамках праграмы выдзяляецца каля 350 стыпендыяў для кандыдатаў з краін былога СССР.

Апошні тэрмін падачы заяў 27 кастрычніка 2000 года.

Праграма студэнцкіх абменаў “Акт у падтрымку свабоды”

Праграма прадугледжвае стыпендыі для навучання ў каледжах і універсітэтах ЗША на працягу аднаго акадэмічнага года. У конкурсе на саісканне стыпендыі могуць прымаць удзел студэнты першых трох курсаў дзённай і завочнай формаў навучання ВНУ Беларусі.

Апошні тэрмін падачы заявак 10 лістапада 2000 года.

Праграма школьных абменаў “Акт у падтрымку свабоды”

Праграма дае магчымасць навучэнцам старэйшых класаў пражыць адзін год у амерыканскай сям'і і павучыцца ў амерыканскай школе. Адбор навучэнцаў праводзіцца на конкурснай аснове. На момант падачы заяўкі аплікант павінен навуцацца ў адной са школ Рэспублікі Беларусь.

Паводле ўмоваў усіх пералічаных праграм і ў адпаведнасці з асноўнымі палажэннямі амерыканскага візавага заканадаўства, стыпендыяты мусяць вярнуцца на радзіму пасля заканчэння праграмы навучання ці даследавання на перыяд не меншы за 2 гады.

Формы заявак і дадатковую інфармацыю па праграмах можна атрымаць па наступных адрасах:

Аддзел інфармацыі, адукацыі і культуры амбасады ЗША ў Рэспубліцы Беларусь

Калінінградскі завулак, 18 б,
Мінск, 220012
Тэл. (017) 217-04-81
Факс (017) 217-88-28
<http://www.usis.minsk.by>

Амерыканскі савет па супрацоўніцтве ў галіне адукацыі і вывучэння моваў ACCELS

пр-т Ф. Скарыны, 31-18,
Мінск, 220005
Тэл. (017) 236-68-83

Міжнародны савет па навуковых даследаваннях і абменах (IREX)

вул. Варвашэні, 73, 5-ы паверх,
Мінск, 220000
Тэл. (017) 283-14-07, 283-14-08, 283-14-09, 206-53-15

Мінскі інфармацыйна-адукацыйны цэнтр

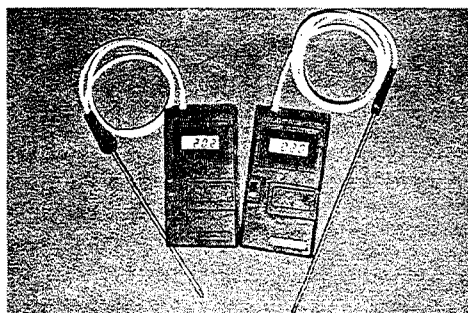
бібліятэка Акадэміі навук імя Я. Коласа
вул. Сурганава, 15-11,
Мінск, 220601
Тэл. (017) 284-08-52, 284-11-70
e-mail: nkamenk@home.by

У БДУ — НАВУКОВЫЯ РАСПРАЦОЎКІ СУСВЕТНАГА ЎЗРОЎНЮ

Як распавядала ўжо наша газета, 25-27 кастрычніка ў актавай зале галоўнага корпусу БДУ пройдзе міжнародная выстава "Вузаўская навука: прыборы, тэхналогіі, матэрыялы, праграмае забеспячэнне" і III Міжнародная навукова-практычная канферэнцыя "Вузаўская навука, прамысловасць, міжнароднае супрацоўніцтва". Наш універсітэт прыме актыўны ўдзел у гэтых мерапрыемствах.

Высокі інтэлектуальны патэнцыял супрацоўнікаў і даволі развітая матэрыяльна-тэхнічная база універсітэта дазваляе ствараць прыборы, апаратуру, тэхналогіі і матэрыялы вельмі высокага ўзроўню, якія адпавядаюць сучасным патрабаванням і валодаюць канкурэнтаздольнымі характарыстыкамі.

Камерцыйны інтарэс, у тым ліку на знешніх рынках, могуць уяўляць распрацоўкі універсітэта з падрыхтаванай тэхнічнай дакументацыяй. Адна з іх — вась-

Партатыўныя электронныя тэрмометры TMK-3a і TMK-3

міканальных мікрасхем малашумнага токавага ўзмацняльніка і кампаратара. Гэтыя мікрасхемы прымяняюцца ў электроннай апаратуры для эксперыменту па фізіцы высокіх энергій (дарэчы, яны ўжо зараз укаранены ў Нацыянальнай паскаральнай лабараторыі імя Фермі ў ЗША).

Можна сказаць і пра аналагава-лічбавыя інтэгральныя мікрасхемы, распрацаваныя Нацыянальным цэнтрам фізікі часціц і высокіх энергій. Яны таксама прымяняюцца ў электроннай, радыяметрычнай і медыцынскай апаратуры. Цікавым з камерцыйнага гледзішча падаецца і звышкампактны валаконна-аптычны спектрометр, які прымяняецца для хімічнага аналізу, у тым ліку ў медыцыне і экалогіі, а таксама кантролю якасці.

У БДУ ёсць распрацоўкі вымяральных абсталявання. Вялікую цікавасць можа выклікаць партатыўны бескантактны нізкатэмпературны тэрмометр БНТ-2, прызначаны для дыстанцыйнага вымярэння тэмпературы паверхняў розных аб'ектаў у дыяпазоне ад -30°C да $+1000^{\circ}\text{C}$. Такі прыбор можа быць выкарыстаны для

кантролю цеглавых страт, для дыстанцыйнага вымярэння тэмпературы аб'ектаў, якія знаходзяцца ў цяжкадаступных месцах, пад высокім напружаннем, аб'ектаў, якія рухаюцца, а таксама ў медыцыне і біялогіі.

А вось партатыўныя электронныя тэрмометры TMK-3 прызначаюцца для вымярэння тэмпературы вадкасцей, газаў, пластычных, сыпучых і цвёрдых рэчываў, у тым ліку і прадуктаў харчавання. Дыяпазон тэмператур, якія вымяраюцца такімі тэрмометрамі, сягае ад -40°C да $+600^{\circ}\text{C}$.

Яшчэ большы дыяпазон тэмператур можа паказаць прэцэзійны лічбавы пірометр — ад $+800^{\circ}\text{C}$ да $+2000^{\circ}\text{C}$. Ён адрозніваецца ад сваіх аналагаў і высокай дакладнасцю. Пірометр можна эфектыўна выкарыстоўваць у навуковых лабараторыях і на прадпрыемствах, якія вырабляюць метал. Ён можа кантраляваць тэмпературы паверхняў на дыстанцыі.

Факультэт радыёфізікі БДУ прадставіць на выставу віртуальныя сродкі вымярэння электрычных прыбораў. Напрыклад, усяго некалькі хвілін — і ваш камп'ютэр ператворыцца ў генератар сігналаў адвольнай формы. Для гэтага спатрэбіцца толькі ўстаўіць у свабодны слот камп'ютэра невялікую плату, усталяваць праграмае забеспячэнне з дыскеты — і да работы гатовы шматфункцыянальны генератар сігналаў адвольнай формы AGENT—100. З дапамогай яго вы можаце фарміраваць любую стандартную функцыю або любую яе камбінацыю, узнаўляць рэальны эксперыментальны сігнал, атрыманы

з дапамогай запамінаючага лічбавога асцыляграфа, генеріраваць аднаровыя або перыядычныя сігналы ў шырокіх амплітудным і часавым дыяпазонах.

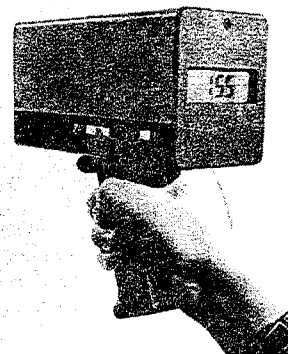
AGENT—100 мае складаную сістэму сінхранізацыі і аўтаматычную каліброўку. У параўнанні з традыцыйнымі генератарамі аналагічнага класа гэты прыбор дасягае танні, паколькі ён эфектыўна выкарыстоўвае рэсурсы камп'ютэра.

За некалькі хвілін ваш камп'ютэр можна ператварыць у лічбавы асцыляграф "BORDO". Гэта універсальны вымяральны прыбор з выдатнымі параметрамі. Ідэальны варыянт для вымярэнняў у галінах электронікі, фізікі, біялогіі, медыцыны, у прамысловасці, для настройкі відэа- і аўдыяапаратуры і г. д. Прылады серыі зробленыя ў выглядзе пашырэння персанальнага камп'ютэра.

Цікавасць павінен выклікаць і вымяральны шматфункцыянальны комплекс "УНИПРО". Комплекс мае блочную канструкцыю, якая забяспечвае гнуткую структуру. Сферы магчымага выкарыстання яго — вымярэнне і генерацыя электрычных сігналаў у розных галінах навукі і тэхнікі. Комплекс можа быць выкарыстаны для стварэння аўтаматызаваных вымяральных прыбораў, якія з'яўляюцца асновай рабочых месцаў даследчыка, наладчыка, метралага, навучэнца.

Сярод экспанатаў кафедры ядзернай фізікі наведнікі змогуць пазнаёміцца з месбаўраўскім спектрометрам MS-1. Ён прызначаецца для накалення і апрацоўкі месбаўраўскіх спектраў у навуковых і прыкладных даследаваннях, а таксама для вучэбных мэтаў.

Кафедра агульнай хіміі і метадзікі выкладання хіміі прапануе наведнікам выставы разнастайныя экспанаты. Сярод іх — тэрмаўстойлівыя клеевыя кампазіцыі і матэрыялы на іх аснове. Клеевыя кампазіцыі ўстойлівыя да тэрмацыклавання да 1600°C . Яны адрозніваюцца ад ужо вядомых паніжанымі тэмпературамі зацвярдзення пры вільготнасці навакольнага асяроддзя да 100 %. Кампазіцыі дазваляюць склейваць кераміку, металы, шкло і г. д. Матэрыялы на іх аснове — негаручыя, нетаксічныя, экалагічна чыстыя, вытворчасць безадходная і не патрабуе складанага абсталявання.

Бескантактны тэрмометр БНТ-2

Можна адзначыць суцэльныя і селектыўныя металічныя пакрыцці на розных матэрыялах, прызначаныя для замены вырабаў з металаў і сплаваў для іх эканоміі і зніжэння вагі вырабаў.

На выставе будуць прадстаўлены высокаэфектыўныя экалагічна бяшкодныя біяпрэпараты для абароны раслін, якія да таго ж стымулююць іх рост (напрыклад, "Бактаген").

У БДУ распрацоўваюцца сучасныя інфармацыйныя тэхналогіі для сярэдняй і вышэйшай адукацыі і кіравання навучальнымі ўстановамі. Так, на выставе будуць прадстаўлены навучальныя праграмы і мультымедыяныя энцыклапедыі па разнастайных дысцыплінах навуковага працэсу для вышэйшай школы і давузаўскай падрыхтоўкі; распрацоўка камп'ютэрных сетак і Web-студыі, тэхналогіі дыстанцыйнага навучання і сістэмы кіравання навучальнымі ўстановамі, прафарыентацыі і псіхадэягностыка.

Сярод экспанатаў выставы — навукаёмстыя камп'ютэрныя тэхналогіі. Гэта праграмае забеспячэнне статыстычнага аналізу даных, эканамічнае мадэліраванне і прагназаванне, сістэмы камп'ютэрнай матэматыкі, экспертныя сістэмы, мадэліраванне ў электроніцы, у медыцыне і тэкстыльнай прамысловасці, геаінфармацыйныя сістэмы ў лесабудаванні і нафтараспрацоўках.

Акрамя таго, на выставе можна будзе пазнаёміцца з інфармацыяй аб працы факультэтаў і падраздзяленняў БДУ ў галіне павышэння кваліфікацыі.

У артыкуле мы распавялі толькі пра некаторыя з экспанатаў выставы. Больш падрабязна з усімі чавуковымі дасягненнямі вы зможаце пазнаёміцца, наведаўшы выставу, падчас якой пройдзе шматлікія прэзентацыі і семінары.

Ганна АНАТОЛЬЕВА

Гісторыя паўсядзённасці... у скаргах і заявах

З лёгкай рукі доктара філасофіі кафедры ўсходнееўрапейскай гісторыі Іенскага ўніверсітэта Томаса Бона, які рыхтуе доктарскую работу па гісторыі паўсядзённасці Беларусі, стала добрай традыцыяй ладзіць семінары са студэнтамі і выкладчыкамі кафедры крынізнаўства і музеязнаўства гістарычнага факультэта. Для семінара, які прайшоў гэтай восенню, асновай для абмеркавання сталі незвычайныя крыніцы — скаргі і заявы грамадзян Беларусі за 1944 — 1960 гг.

Гэтану папярэднічала даследчая работа гісторыкаў-архівістаў 2–3 курсаў з дакументамі Нацыянальнага архіва Рэспублікі Беларусь. Нельга не адзначыць, што стараннасцю і добрым валоданнем навуковымі метадамі пошуку вызначыліся Аляксандр Гарэлаў, Дзіма Жадзёнаў, Вольга Іванова і інш. Было падабрана для вывучэння каля 100 разнастайных дакументаў.

З удзелам экспертаў: дацэнта Уладзіміра Сосны і выкладчыка Сяргея Кауна — 5 верасня прайшло абмеркаванне тэмы “Праўдзівая дакументалістыка?! Скаргі як гістарычны феномен”. У семінары прымалі ўдзел студэнты Іенскага ўніверсітэта імя Ф. Шылера Райк Айнакс, Надзін

Кеслер, Стыф Пфлюгель, Катын Рыхтэр, Сандры Смэрэк, Анджэ Скірл, Елізабет Лессэр.

Выкладчыкі і студэнты змаглі параўнаць свае меркаванні, і гэта спрыяла актывізацыі дыскусіі. Абмяркоўваліся пытанні: “Асоба і ўлада. Партыйная і савецкая эліта. “Новы клас” савецкага грамадства” (8 верасня, з удзелам старшага выкладчыка БДПУ імя М. Танка А. Вялікага), “Касмапалітызм і антысэмітызм” (12 верасня, з удзелам акадэміка НАНБ М. Касцюка, дацэнта БДУ А. Гужалоўскага), “Гарадскі і вясковы побыт” (19 верасня, з удзелам доктара гістарычных навук З. Шыбека), “...Так жыць далей нельга... Праўда і вымыслы” (26 верасня, з удзелам дактароў гістарычных навук У. Сідарцова, А. Кавалені). На заключным пасяджэнні былі выказаны слушныя прапановы з боку галоўнага рэдактара “Беларускага гістарычнага часопіса” В. Кушнера, дацэнта факультэта міжнародных адносін В. Шадурскага пра неабходнасць пашырэння метадыкі, прапанаванай Томасам Бонам для гэтага семінара. Запрашэннем да навуковага супрацоўніцтва прагучалі словы выконваючага абавязкі дэкана гістарычнага факультэта С. Ходзіна.

Прыемна было бачыць, што разам з выкладчыкамі прысутнічалі аспіранты і нават былыя выпускнікі. Наведалі семінар і выступілі супрацоўнікі Дзяржаўнага архіва Мінскай вобласці Ала Філіпава і Таццяна Сцяпанаву, вучаніца 11 класа СШ № 4 Вольга Козак, агунай тэматыку побыту бард Фёдар Кацуба. Вывучыліся актыўнасцю студэнты малодшых курсаў Вольга Іванова, Вольга Вялікая, Дзіма Заяц і інш.

Дзякуючы намаганням намесніка дырэктара Нацыянальнага архіва Л. Мурмыла ўдзельнікі семінара пазнаёміліся з архівам. Гэта было сапраўднае свята, якое паўплывала на рашэнне працягнуць семінар у сакавіку 2001 года, а найбольш цікавыя матэрыялы выдаць у друкаваным выглядзе.

*Навуковы кіраўнік семінара
з беларускага боку
дацэнт Кузьма КОЗАК*

УСПАМІН ПРА ЛЕТА

“Галівуд” на Чорным моры

Прафсаюзная арганізацыя студэнтаў БДУ ўжо шмат гадоў клапаціцца пра студэнтаў: аказвае матэрыяльную і псіхалагічную дапамогу, не забывае пра адпачынак, праводзіць шмат разнастайных мерапрыемстваў. Даўно сталі звыклымі санаторыі, працоўныя лагеры. А гэтым летам самыя актыўныя дзеячы прафсаюзнай арганізацыі змаглі папра-

цаваць і адпачыць у дзіцячым аздараўленчым цэнтры “Юнга” на Чарнаморскім узбярэжжы, паспрабаваўшы сябе ў якасці вожатых.

З педагогічнай працай мы (Наталля Поляк, Вольга Мазалёва, Дзмітрый Смаляк) сутыкнуліся ўпершыню. Але ж 48 чалавек у атрадзе — гэта не жартачка! Да таго ж, вялікая адказнасць:

побач мора. Даводзілася быць і мамай, і татам, і сябрам, і настаўнікам, а часам — нават рэжысёрам на імправізаванай студыі прыдуманнага “Галівуда”. І мерапрыемствы — кожны дзень. Штодня — нешта новае: ад ролі скамарохаў на “Юнгаўскім” кірмашы да правадыроў племені на “Дні індзейца”. Было нялёгка, але кожны з нас адчуў любоў да дзяцей. Добры настрой падтрымлівала і цудоўнае надвор’е.

Сяброўства змацавала ўсіх: і дзяцей, і вожатых, і педагогаў, і выратавальнікаў... Мы ад’язджалі з надзеяй вярнуцца налета зноў. Кіраўніцтва цэнтру паабяцала, што супрацоўніцтва са студэнцкім прафкам БДУ будзе пашырацца і ў наступным годзе ў гэцінай Анапе зможам адпачыць яшчэ болей актывістаў.

*Вольга МАЗАЛЁВА,
старшыня спартыўна-аздараўленчай камісіі
прафкома студэнтаў БДУ
Наталля ПОЛЯК,
старшыня прафбюро
гістарычнага факультэта*

ПАСМІХНЕМСЯ!

У КОЖНЫМ З НАС СПІЦЬ ГЕНІЙ...

Студэнт Беларускай акадэміі музыкі ніяк не можа здаць экзамен па кампазіцыі. Сябар раіць: — Шмат хто бярэ вядомыя музычныя творы і перапісвае, пачынаючы з апошняй ноты і заканчваючы першай. Ты вазьмі твор свайго выкладчыка і перапішы...

— Спрабаваў. Вальсы Шульберта атрымліваюцца...

Прафесар псіхалогіі на лекцыі:

— Мы дайшлі да паняцця “мана”. Пра гэтую праблему я пісаў у сваёй навуковай працы “Пра ману”. Уздыміце рукі, хто чытаў гэтую кнігу!

Усе студэнты, як адзін, паднялі рукі.

— Выдатна, — працягваў прафесар. — Вось мы і маем цудоўны прыклад для лекцыі. Мая кніга яшчэ не выйшла з друку.

У кожным з нас спіць геній. Прычым з кожным днём усё мацней.

КАЛУМБ АДКРЫЎ АМЕРЫКУ, А ГЕОГРАФЫ – БЕЛАРУСЬ

27 верасня на геофаку праводзілася другая студэнцкая навуковая канферэнцыя, прысвечаная Дню турызму. Мэтай канферэнцыі было падвядзенне вынікаў міжзаснальнай практыкі студэнтаў другога курса. Як адзначыў у сваім уступным слове намеснік дэкана па вучэбнай рабоце Г.С. Сталякоў, канферэнцыя мела вялікае значэнне па прычыне новага "адкрыцця" Беларусі для кожнага са студэнтаў, а таксама з назіцця асвятлення сваіх адкрыццяў: "На Беларусі вельмі шмат цікавых рэчаў, якія можна паказаць і пра якія можна расказаць. Пра многія з іх вы ўжо даведаліся ці пачуеце зараз".

Нягледзячы на традыцыйнасць формы правядзення канферэнцыі: кожны маршрут прадстаўляў тры даклады, — настрой сярод студэнтаў і выкладчыкаў — кіраўнікоў практыкі панаваў прыўзнята-радасны. Кожны з яе ўдзельнікаў дакрануўся зноў да мінулага лета, якое было, можа, і не надта шчодрым на надвор'е, але парадвала мноствам адкрыццяў. Гэта, безумоўна, адбілася і на дакладчыках: было многа хваляванняў ад жадання як мага паўней данесці пабачанае.

Усе даклады былі насычаныя цікавай інфармацыяй. З іх можна было даведацца пра адметныя асаблівасці Беларускага Паа-

зер'я, Прыдняпроўскага рэгіёна і Палесся. Асобна хацелася б адзначыць артыстызм дакладчыкаў, якія прапанавалі не толькі "сухіх" факты, але і літаральна давалі магчымасць дакрануцца да пачутага — патрымаць ў руках хімічныя валокны вытворчасці ВА "Палімір", пакаштаваць на смак вялікі кавалак паваранай солі ці пазнаёміцца з чымсьці іншым. Былі таксама падрыхтаваны цікавыя фотагазеты. Так, "паазерцы" выпусцілі адразу тры газеты, дзве з якіх былі аформлены "пад даўніну" і распавядалі як пра саму практыку, так і змяшчалі своеасаблівы "Каменны летапіс Беларусі". Вельмі інфармацыйна

насычанай і прывабна аформленай атрымалася газета "Аперацыя П" палескага маршруту. Ну, а вершаваную газету "падняпроўцаў" можна назваць арыгінальнай не толькі па задумцы, але і па ідэйным выкананні.

З вуснаў цяперашніх трэцякурснікаў шмат падзяк прагучала ў бок кіраўнікоў факультэта і кіраўнікоў практыкі, дзякуючы якім і стала магчымым дакрануцца да сабраных скарбаў беларускай зямлі. А справаздачы зоймуць годнае месца ў чытальнай зале геаграфічнага факультэта і будучы даступныя кожнаму, хто пажадае з імі азнаёміцца.

Шмат задумаў удалося рэалізаваць, яшчэ больш нарадзілася новых ідэй. А будучым летам цяперашнія студэнты-другакурснікі зноў накіруюцца на міжзаснальную практыку — адну з самых незабыўных практык у жыцці...

Вадзім ЗУБРЫЦКІ,

адказны за інфармацыйны сектар
маладзёжных арганізацый геофака

АБ'ЯВЫ

РЭКТАРАТ БЕЛАРУСКАГА
ДЗЯРЖАЎНАГА УНІВЕРСІТЭТА

аб'яўляе конкурс

на замяшчэнне пасада:

Загадчыкаў кафедраў: тэорыі і гісторыі дзяржавы і права, паліталогіі, фізічнага выхавання і спорту;

Прафесараў кафедраў: фізікі паўправаднікоў, філасофіі і метадалогіі навукі, тэорыі літаратуры;

Дацэнтаў кафедраў: вышэйшай матэматыкі і матэматычнай фізікі, радыёфізікі, інтэлектуальных сістэм, матэматычнай фізікі, матэматычнага мадэліравання і аналізу даных, метадаў аптымальнага кіравання, гісторыі беларускай літаратуры, беларусазнаўства, нямецкай мовы, канстытуцыйнага права, грамадзянскага права, паліталогіі, тэарэтычнай механікі і робататэхнікі;

Старшых выкладчыкаў кафедраў: агульнага землярэзнаўства, беларускай літаратуры XX стагоддзя, грамадзянскага права, грамадзянскага працэсу і працоўнага права, канстытуцыйнага права, тэорыі і гісторыі дзяржавы і права, экалагічнага і аграрнага права, крыміналістыкі, функцыянальнага аналізу;

Выкладчыкаў кафедраў: філасофіі і метадалогіі навукі, сучаснай беларускай мовы, беларусазнаўства, крымінальнага права;

Асістэнтаў кафедраў: інтэлектуальных сістэм, вышэйшай матэматыкі, матэматычнага забеспячэння ЭВМ, лікавых метадаў і праграмавання, агульнай матэматыкі і інфарматыкі.

Тэрмін конкурсу — адзін месяц з дня апублікавання аб'явы.
Адрас: 220050, г. Мінск, вул. Бабруйская, 5а, Белдзяржуніверсітэт; упрыйленне кадраў, тэл. 226-59-39.

УСТАНОВА БДУ "НАВУКОВА-
ДАСЛЕДЧЫ ІНСТЫТУТ ФІЗІКА-
ХІМІЧНЫХ ПРАБЛЕМ"

аб'яўляе конкурс

на замяшчэнне вакантных пасада:

- загадчыка сектара рэнтгенаструктурнага аналізу;
- галоўнага навуковага супрацоўніка лабараторыі хіміі тонкіх плёнак;

- вядучага навуковага супрацоўніка лабараторыі хіміі ультрадысперсных і нанаструктураваных сістэм.

Тэрмін падачы заяў — адзін месяц з дня апублікавання аб'явы.
Дакументы прымаюцца па адрасе: 220050, г. Мінск, вул. Ленінградская, 14, аддзел кадраў НДІ ФХП БДУ

СЛУЖБА 02

НЕБЯСПЕЧНЫЯ ЗНАХОДКІ

Сапраўдны склад боепрыпасаў часоў Другой сусветнай вайны быў знойдзены ў другой палове верасня на тэрыторыі Маскоўскага раёна сталіцы. На вуліцы Калектарнай будаўнікі знайшлі ў катлаване іржавую "лімонку". Па выкліку выехалі аператыўна-следчая група, адказны Маскоўскага РУУС і байцы спецыяльнага падраздзялення па барацьбе з тэрарызмам "Алмаз". У іх сумненні не было: грана-та праляжала ў зямлі з вайны. Праз некалькі гадзін паблізу знайшлі яшчэ 38 ручных гранат, 17 механізмаў да іх і супрацьпехотную міну.

Падобныя знаходкі для беларускай зямлі, на жаль, не рэдкія. Праз тры дні пасля гэтага здарэння паступіў новы трывожны сігнал. У раёне 3-га Загараднага завулка каля чыгункі вучань знайшоў артылерыйскі снарад.

Абодва выпадкі скончыліся шчасліва. Спецыялісты вывезлі боепрыпасы за горад і аб'яшкодзілі на спецыяльных пляцоўках.

Любоў МУРЫЛЁВА,

старшы інспектар

прэс-групы Маскоўскага РУУС

КНИЖНАЯ ПАЛІЦА

АПОШНЯЯ КНІГА
ГІСТОРЫКА

У выдавецтве "Беллітфонд" убачыла свет кніга Міколы Ермаловіча "Беларуская дзяржава Вялікае княства Літоўскае". Кніга — праца ўсяго жыцця выдатнага беларускага гісторыка, які сёлета трагічна загінуў. Гісторыка, што вярнуў беларусам іх спадчыну, абылганую псеўданавукоўцамі і палітыкамі. У прадмове М. Ермаловіч піша: "Сучасная гістарычная навука не можа мірыцца з бяздоказнымі сцверджаннямі, таму пытанне аб утварэнні ВКЛ, яго далейшай гісторыі павінна быць прыведзена ў адпаведнасць з гістарычнымі сведчаннямі".

Кніга складаецца з чатырох раздзелаў: Новагародскі перыяд (1246-1316), Віленскі перыяд (1316-1385), Крэўскі перыяд (1385-1569), перыяд Рэчы Паспалітай (1569-1795). Выданне дае чытачу магчымасць пазнаёміцца з навуковай працай М. Ермаловіча ў поўным выглядзе, з усімі выпраўленнямі і дапаўненнямі, якія зрабіў аўтар, рыхтуючы кнігу да друку.

"Беларуская дзяржава Вялікае княства Літоўскае" — выдатны падарунак для зацікаўленага чытача.

Вольга БАЗЫЛЕВА

БІБЛІЯТЭКА БДУ ЗАПРАШАЕ

Фундаментальная бібліятэка БДУ ў кастрычніку ладзіць мноства цікавых мерапрыемстваў. На пачатку месяца прайшлі выставы, прысвечаныя Дню настаўніка, 5-годдзю факультэта міжнародных адносін, 60-годдзю пісьменніка і гісторыка Кастуса Тарасова, 640-годдзю з дня нараджэння Андрэя Рублёва і інш. Пра некаторыя з будучых выстаў мы паведамляем чытачам нашай газеты.

Мерапрыемства	Пачатак	Месца правядзення
Кніжная выстава «Майстар літаратурнай крытыкі» да 160-годдзя з дня нараджэння Д.І. Пісарава	12 кастрычніка	Чытальная зала бібліятэкі факультэта журналістыкі (вул. Маскоўская, 15)
Агляд навінак часопіснай прозы	12 кастрычніка	Бібліятэка ваеннай кафедры БДУ (вул. Маскоўская, 5)
Кніжна-ілюстрацыйная выстава да Дня маці «Матчына сэрца»	14 кастрычніка	Абанемент бібліятэкі філагічнага факультэта (вул. К. Маркса, 31)
Кніжная выстава «Біялагічна актыўныя гетэрацыклічныя злучэнні»	16 кастрычніка	Чытальная зала бібліятэкі хімічнага факультэта (вул. Ленінградская, 14)
Кніжная выстава «Эканамічная інтэграцыя»	16 кастрычніка	Чытальная зала бібліятэкі факультэта міжнародных адносін (вул. Акадэмічная, 25)
Кніжная выстава да Міжнароднага дня ААН «ААН учора, сёння, заўтра»	20 кастрычніка	Чытальная зала бібліятэкі факультэта міжнародных адносін (вул. Акадэмічная, 25)
Кніжная выстава «І.А. Бунін — вялікі рускі пісьменнік XX стагоддзя» да 130-годдзя з дня нараджэння творцы	20 кастрычніка	Абанемент аддзела абслугоўвання вучэбнай літаратурай (пр. Ф. Скарыны, 4, галоўны корпус, 2-і паверх)
Кніжная выстава «Ахова глеб»	23 кастрычніка	Чытальная зала бібліятэкі геаграфічнага факультэта (вул. Ленінградская, 12)

Мерапрыемства	Пачатак	Месца правядзення
Кніжная выстава «Развіццё найважнейшых хімічных вучэнняў»	23 кастрычніка	Чытальная зала бібліятэкі хімічнага факультэта (вул. Ленінградская, 14)
Кніжна-ілюстрацыйная выстава «Талент Ф.М. Дастаеўскага» да 180-годдзя з дня нараджэння пісьменніка	25 кастрычніка	Чытальная зала бібліятэкі радыёфізічнага і біялагічнага факультэтаў (вул. Курчатава, 5)
Кніжная выстава да Дня універсітэта «Vivat, alma mater!»	27 кастрычніка	Чытальная зала бібліятэкі факультэта журналістыкі (вул. Маскоўская, 15)
Кніжная выстава «Тэарэтычная механіка»	27 кастрычніка	Абанемент аддзела абслугоўвання вучэбнай літаратурай (пр. Ф. Скарыны, 4, галоўны корпус, 3-і паверх)
Кніжная выстава «БДУ — флагман беларускай навукі»	28 кастрычніка	Чытальная зала бібліятэкі радыёфізічнага і біялагічнага факультэтаў (вул. Курчатава, 5)
Выстава-продаж нескарываных і дублетных выданняў па хімічных навук	кастрычнік	Чытальная зала бібліятэкі хімічнага факультэта (вул. Ленінградская, 14)
Кніжная выстава «Асновы прадпрыемальніцкай дзейнасці»	кастрычнік	Чытальная зала замежнай літаратуры (пр. Ф. Скарыны, 4)
Кніжная выстава «Экалогія. Ці будзе Страшны суд?»	кастрычнік	Чытальная зала бібліятэкі радыёфізічнага і біялагічнага факультэтаў (вул. Курчатава, 5)

Выставы дзейнічаюць на працягу тыдня, апошнія тры — на працягу ўсяго месяца.

СЛАВУТЫЯ ЗЕМЛЯКІ

Першы беларус у Аўстраліі

Першым беларусам, які аб'ехаў вакол свету, быў Ксаверый Карніцкі з Навагрудка. Нарадзіўся ён 13 жніўня 1750 года ў беднай сялянскай сям'і.

Адукацыю Ксаверый змог атрымаць у піярскай школе, дзе манахі з ордэну піяраў вялі навучанне бясплатна. Дакладна невядома, дзе знаходзілася школа — недзе на Навагрудчыне. Хаця адукацыя і была бясплатнай, але піярскія школы давалі грунтоўную падрыхтоўку, заснаваную на навучальных праграмах езуіцкіх калегіумаў (а гэта былі лепшыя навучальныя ўстановы ў Еўропе на той час).

Як і іншыя, Ксаверый вывучаў матэматыку, прыродазнаўчыя (найперш, геаграфічныя) і гуманітарныя навукі (паэзія, рыторыка, логіка і інш.), авалодаў латынню, француз-

скай, нямецкай і іншымі мовамі. Некаторыя прадметы, у тым ліку і геаграфія, выкладаліся па-французску, а лепшыя выпускнікі школ накіроўваліся на стажыроўку ў Францыю.

Сярод гэтых здольных юнакоў быў і Карніцкі — у 1774 годзе яго накіравалі ў Францыю для падрыхтоўкі магістэрскай дысертацыі, каб потым ён вярнуўся ў Беларусь выкладчыкам у адну з піярскіх школ. Але, як высветлілася, з Радзімай ён развітаўся назаўжды.

Прага прыгодаў прывяла Карніцкага ў Францыю, дзе ён доўга не затрымаўся, скіраваўшыся далей — у Паўднёвую Амерыку. Жывучы ў Чылі, ён быў найманым кітабшчыкам, а потым, калі зарабіў пэўныя грошы, падарожнічаў

па паўднёваамерыканскім кантыненте. Заканчваліся грошы — стрэльбу падарожніка зноў замяняў гарпун кітабшчыка. Такое жыццё доўжылася 15 гадоў.

Паўднёвую Амерыку Ксаверый Карніцкі пакінуў у 1789 годзе — ён скіраваўся ў Аўстралію. Па дарозе наведваў востраў Вялікадзя і Новую Зеландыю. У 1790 годзе ён прыбыў у порт Сідней, стаўшы першым ураджэнцам Беларусі, які наведваў Аўстралію. Тут Карніцкі збіраўся адкрыць сваю кітабойную справу, але... Роўна праз год ён выправіўся з «зялёнага кантынента» — праз Індыйскі акіян, вакол Афрыкі, праз Канарскія астравы — у Еўропу. Яго зноў сустракала Францыя, порт Марсель.

Пра апошнія гады нашага

авантурнага земляка захаваўся небагата звестак. Відавочна, вяртацца ў Беларусь ён баяўся — піяры маглі пацаць пераследаваць былога выхаванца: яму ж далі адукацыю, «кармілі-апаналі» сем гадоў у школе, выправілі за свае сродкі за мяжу, а ён — знік. Відаць, апошнія гады жыцця Карніцкі таемна жыву ў Францыі. Сканаў гэты апантаны вандроўнік (першы падарожнік вакол свету з усіх усходніх славян) у Шэрбуры — французскім горадзе на беразе Ла-Манша.

Захавалася інфармацыя, што ў 1774-1790 гадах ён веў падарожныя дзённікі, якія меўся надрукаваць (мажліва, пасля сваёй смерці, паводле запавету). На вялікі жаль, усе рукапісы Карніцкага зніклі ў віхуры Другой сусветнай вайны...

В.А. ЯРМОПЕНКА,
доктар геаграфічных навук

БЕЛАРУСКИ
УНІВЕРСИТЕТ

Заснавальнік газеты —
БЕЛАРУСКИ
ДЗЯРЖАЎНЫ
УНІВЕРСИТЕТ

Газета зарэгістравана Дзяржаўным камітэтам Рэспублікі Беларусь па друку.
Рэгістрацыйнае пасведчанне №149 ад 28 чэрвеня 1996 года.

Газета надрукавана ў Выдавецкім
цэнтры Белдзяржуніверсітэта
220030, г. Мінск,
вул. Чырвонаармейская, 6
Ум. друк. арк. 1

Падпісана да друку ў 12.00

12 кастрычніка
Зак. 680у
Т. 1000 экз.

Адрас рэдакцыі:
220080, Мінск-80,
Універсітэцкі гарадок,
вул. Бабруйская, 7,
паверх 4, пакой 411,
тэлефон 209-53-45.

Рэдактар
Т.М. КАЗАК

Газета ўзнагароджана
Ганаровай граматай
Вярхоўнага Савета БССР

Камп'ютарная верстка
Яўгена Балаша